

Metodika pro systematizaci a institucionalizaci analýz v oblasti porovnávání se s ostatními (benchmarking) na Západočeské univerzitě v Plzni

Vnější porovnávání s ostatními (benchmarking)

Západočeská univerzita v Plzni v rámci institucionalizovaného mezinárodního hodnocení

Hodnocení vysokoškolských institucí se provádí řadu let. Vedle klasifikace celých institucí se provádějí i hodnocení konkrétních studijních programů. Hodnotící agentury k tomu mají vlastní algoritmy. Jde o hodnocení vzdělávací a tvůrčí činnosti, a to v různém poměru. Významněji je většinou hodnocena činnost tvůrčí, a to zejména bibliometrickými metodami. Dále je hodnocen způsob a výše jejich financování. U vzdělávací činnosti jde kromě financování zejména o způsob přijímání ke studiu, internacionalizaci studia, zaměstnatelnost absolventů. U tvůrčí činnosti pak kromě způsobu a výše financování je to excelence výzkumu, citační index, udílení cen, vazba na vnější prostředí, jako je průmysl nebo nezisková sféra. V úvahu je brána i historická pověst, ev. další kritéria. Některé agentury, např. U-Ranking, hodnotí i spolupráci v rámci regionu. Většinou jde o celosvětové hodnocení institucí, některé agentury hodnotí i instituce v rámci určitých regionů, např. světadílů, nebo podle rozvinutosti ekonomik (BRICS, rozvíjející se ekonomiky apod.). ZČU je pravidelně hodnocena několika mezinárodními agenturami, a to dvěma způsoby. U dvou: U-Ranking a THE připravuje ZČU podklady podle aktuálního požadavku agentury. U ostatních si data z různých databází hodnotitelé získávají sami. V oborových hodnoceních je ZČU zařazena v žebříčku The Informatics Higher Education Data Portal, kde jsou srovnávány instituce poskytující vzdělání v oboru informatiky.

Celosvětové agentury, které hodnotí ZČU zpravidla 1x ročně¹:

- **U-Ranking**² – jedná se o hodnocení, které na rozdíl od ostatních nevytváří žebříčky, ale slouží k porovnávání jednotlivých studijních programů různých vysokých škol, které se každým rokem mění a je uživatelsky velmi příjemné. Doprovodným materiálem je i studentská anketa. Její výstup pak může sloužit zpětnovazebně nebo i možným zájemcům o studium, stejně tak jako ostatní data. Na rozdíl od jiných také U-Ranking hodnotí vztah univerzity k regionu („třetí role“), dále vzdělávací činnost, výzkumnou činnost, transfer znalostí, ale i umělecké výstupy, jako jsou výstavy a koncerty.
- **THE**³ – hodnotí vzdělávací a výzkumnou činnost, jako např. prostředí na univerzitě, publikace a citace, objem finančních prostředků, a to jak na vzdělávací činnost, tak i výzkum. Dále pak mezinárodní reputaci univerzity, příjmy z průmyslu a transfer znalostí. Západočeská univerzita se v rámci České republiky umísťuje na 8.–9. místě za metropolitními univerzitami. Žebříčky jsou uváděny jako celosvětové, evropské a rozvíjejících se ekonomik, mezi něž je ČR řazena.
- **QS World University Ranking**⁴ – jde jednak o celosvětový žebříček, ale jsou zde uváděny i regionální žebříčky, jako evropský a rozvíjejících se ekonomik (kam je řazena i ČR). Hodnotí se: akademická reputace, zaměstnatelnost absolventů, počty studentů na fakultách, citace, mezinárodní věhlas. Západočeská univerzita se umísťuje na 7.–8. místě v ČR opět za metropolitními univerzitami (v r. 2019 na 105. místě v rámci rozvíjejících se ekonomik).
- **UniRank**⁵ – žebříček zahrnuje 13 000 světových univerzit, kritériem je webová popularita. V rámci ČR je ZČU na 7. místě.
- **The Ranking Web of Universities**⁶ – žebříček hodnotí univerzity dle webové popularity a impaktu. Západočeská univerzita v Plzni se umístila celosvětově na 1242. místě, v Evropě na 507. místě a v ČR na 9. místě.
- **Round University Ranking**⁷ – jde o ruský žebříček, který kromě umístění ještě zařazuje univerzity do diamantové, zlaté, stříbrné, bronzové, měděné a světové ligy. Hodnotí se vzdělávací činnost, výzkum, mezinárodní věhlas a finanční udržitelnost/stabilita. V r. 2016 byla ZČU na 659. místě ve světě a 4. místě v ČR, v r. 2017 ve světě na 696. místě a 5. v ČR a v r. 2018 ve světě na 685. místě a v ČR 5.

1 V některých žebříčkách, které uvádějí souhrnné pořadí, např. 500–1000 apod., jsou spolu se ZČU někdy hodnoceny také UTB, JČU, OU, UPa. V takovém případě jsou vysoké školy uváděny v abecedním pořadí.

2 U-Ranking, 2019 [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.u-ranking.es/en/index2.php>

3 The World University Ranking, 2019 [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.timeshighereducation.com/>

4 QS Top Universities, 2019 [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings>

5 Uni Rank, 2019 [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.4icu.org/>

6 Ranking Web Of Universities, 2019 [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <http://webometrics.info/en>

7 RUR Round University Ranking, 2019 [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <http://roundranking.com>

Dále ZČU zadává data do databáze **The Informatics Higher Education Data Portal**⁸. Tento žebříček hodnotí zejména počty studujících v 1. semestru, počty studujících ve všech semestrech a počet absolventů VŠ v oboru informatiky v různých evropských zemích. Vedle toho jsou evidována ještě řada dalších kvantitativních i kvalitativních dat, výsledky jsou zveřejňovány v roční závěrečné zprávě.

Jak je v úvodu uvedeno, žebříčky univerzit mohou být využity jako součást jejich marketingové strategie. Celkový obraz je spíše patrný ze znalostí ukazatelů. Většina agentur více (i když různým měřítkem) hodnotí výzkumné aktivity než vzdělávací činnost. Výjimku tvoří U-Ranking, který hodnotí univerzitu vyváženě v rámci všech tří jejích rolí. Výstup z tohoto hodnocení umožňuje zpětnovazebné srovnávání jednotlivých hodnocených oborů i s využitím pohledu studentů jak na způsob vzdělávání a tvůrčí činnosti, tak i na vhodné infrastruktury.

Západočeská univerzita v Plzni se umísťuje v jednotlivých žebříčcích v rámci České republiky na 4.–9. místě, což odpovídá jejímu významu v rámci státu. Na místech před ní se většinou, i když ne vždy, umísťují pražské (zejména UK a ČVUT) a brněnské (zejména MU a VUT) univerzity a také UP Olomouc a někdy VŠB TUO Ostrava, ČZU Praha nebo VŠCHT Praha. V některých hodnoceních, která preferují zejména výzkumnou aktivitu, se někdy umísťuje JČU před Západočeskou univerzitou, UPa se umísťuje na stejných pozicích jako ZČU.

V rámci vnitřního a vnějšího hodnocení ZČU proběhlo v roce 2018 také zahraniční hodnocení expertního týmu European Association of Distance Teaching Universities (dále jen EADTU). Hlavní myšlenky tohoto hodnocení jsou shrnuty v dokumentu „Report of Findings – Recommendations for Mainstreaming Digital Education (EMPOWER University of West-Bohemia)“, který zpracovala pro Západočeskou univerzitu v Plzni EADTU v listopadu 2018.

Report EADTU v rámci projektu EMPOWER shrnuje aktuální situaci na Západočeské univerzitě v Plzni v jejím regionálním i národním kontextu. Dokumentuje velmi pozitivní vývoj, ke kterému na ZČU dochází v posledních několika letech a který poskytuje solidní základ do budoucna.

8 The Informatics Higher Education Data Portal, 2019 [online]. [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.informatics-europe.org/data/higher-education/>

Celkový přehled používaných rankingů

ZÁBĚR	ŽEBŘÍČEK (RANKING)	DATUM	ANOTACE	PROCESY (PŘEVAŽUJÍCÍ)
Celosvětový	U-ranking	1x ročně	Porovnává studijní programy a pracuje i se slovním hodnocením studentů.	Vzdělávací + tvůrčí činnost + třetí role
Celosvětový	The	1x ročně	Zpracovává hlavně oblast vzdělávání a výzkumu, opomíjí 3. roli, vychází hlavně z analýz oblastí Teaching (The Learning Environment), Research (Volume, Income and Reputation), Citations (Research Influence); International Outlook (Staff, Students and Research), Industry Income (Knowledge Transfer).	Vzdělávací činnost + tvůrčí činnost
Celosvětový	U-multirank	1x ročně	Žebříček s velmi interaktivním a příjemným prostředím pro uživatele. Srovnává 5 základních oblastí (1) Teaching and Learning, (2) Research, (3) Knowledge Transfer, (4) International Orientation and (5) Regional Engagement. ZČU je součástí, zahrnuje data o 1200 univerzitách z 83 zemí.	Vzdělávací + tvůrčí činnost
Celosvětový	QS World university ranking	1x ročně	Žebříčky rozdělují podle 4 regionů – Asie, Latinská Amerika, arabské země, rozvojové země Evropy a centrální Asie, BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, JAR), dále nabízí žebříčky nejlepších univerzit nebo nejlepších dle předmětu zájmu, hlavní žebříčky jsou vyhodnocovány na základě šesti oblastí kritérií (Academic Reputation, Employer Reputation, Faculty/Student Ratio, Citations per Faculty, International Faculty Ratio, International Student Ratio), udělují hvězdičky podle excellence (1–5) podle 50 indikátorů.	Vzdělávací + tvůrčí činnost
Celosvětový	UniRank		Žebříček zahrnuje 13 tis. světových univerzit a řadí je dle kritéria webové popularity (zařazeny jsou pouze univerzity a college, které jsou akreditovány ministerstvy školství, poskytují alespoň 4leté studium – Bc. a/nebo Mgr. a PhD., formou prezenční výuky v místě působení univerzity).	
Celosvětový	The Ranking Web / Webometrics	2x ročně	Žebříček hodnotí univerzity dle webové popularity a impaktu (Web impact factor).	
Celosvětový	Round University Ranking	1x ročně	Ruský žebříček, hodnotí 4 klíčové oblasti – výuku, výzkum, mezinárodní diverzitu a finanční udržitelnost/stabilitu. Data o univerzitách čerpají od Thomson Reuters.	Vzdělávací + tvůrčí činnost + třetí role

ZÁBĚR	ŽEBŘÍČEK (RANKING)	DATUM	ANOTACE	PROCESY (PŘEVAŽUJÍCÍ)
Česká republika	Hospodářské noviny – ranking	1x ročně	Do roku 2017 hodnocení tvořila redakce Hospodářských novin, poté hodnocení předali Středisku vzdělávací politiky (SVP), které patří pod Pedagogickou fakultu UK. Vyhodnocují data vztahující se ke studiu (z MŠMT – SIMS), dále data vztahující se k vědě a výzkumu (z Rady pro výzkum, vývoj a inovace). Bohužel zaměstnanecká provazba hodnotitelů s Univerzitou Karlovou představuje neakceptovatelný střet zájmů.	Vzdělávací + tvůrčí činnost
Česká republika	Žebříček časopisu Týden	2016 a 2017	Žebříček vyhodnocuje kritéria: zájem o fakultu/školu (šance na přijetí a počet zapsaných studentů), personální zajištění výuky (složení pedagogického sboru a jejich akademická hodnota, poměr mezi počtem studentů a učitelů), věda (RIV za poslední 3 roky, granty), vnější hodnocení (zahr. rankingy a hodnocení Národního akreditačního úřadu pro VŠ a úspěšnost fakulty/školy v akreditačních řízeních).	Vzdělávací + tvůrčí činnost
Česká republika	Bohatství v rozmanitosti Profily veřejných vysokých škol a fakult v ČR 2016 (Jan Koucký, Aleš Bartusek)	2016	Vypracovalo Středisko vzdělávací politiky PedF UK, Studie Bohatství v rozmanitosti: Profily veřejných vysokých škol a fakult v ČR 2016 pojednává o profilech 21 veřejných vysokých škol a jejich 130 fakult v České republice v roce 2016. Posuzuje nejen zaměření a výkonnost jednotlivých vysokých škol a fakult v různých oblastech činnosti, ale zobrazuje rovněž značnou variabilitu jejich funkcí a rolí, kterou přinesla expanze českého vysokého školství v posledních dvaceti letech. Hodnocení a srovnávání vychází z rozboru několika stovek údajů o každé veřejné vysoké škole a fakultě (v dalším textu pod označením vysokoškolská instituce rozumíme jak celou vysokou školu, tak jednotlivou fakultu). Na základě výsledků analýzy 85 vytvořených ukazatelů je posuzuje v následujících sedmi dimenzích (funkcích): • Vědecká, výzkumná a tvůrčí orientace, • Mezinárodní otevřenost a atraktivita, • Regionální rozvoj a sociální inkluze, • Zájem uchazečů a úroveň studentů, • Hodnocení studia, kurzů a učitelů, • Zaměření na praxi a další vzdělávání a • Uplatnění absolventů na trhu práce.	Vzdělávací činnost + tvůrčí činnost
Česká republika	Fakultaroku.cz	1x ročně (poslední rok 2016)	Žebříčky vytváří přímo studenti a absolventi svým online hlasováním. Některé hodnocené roky jsou i rozděleny na studentské a absolventské hodnocení. Fakulty se v žebříčcích dělí do oborových bloků.	Vzdělávací + tvůrčí činnost + třetí role

Vnitřní procesy porovnávání se s ostatními (benchmarking)

Mimo periodické hodnocení různých činností ZČU vnějšími odborníky v rámci institucionalizovaných rankingů, může i sama univerzita realizovat vlastní analytické postupy (analýzy) založené (nejen) na vzájemném porovnávání se s ostatními srovnatelnými vysokými školami (organizacemi) a mapování konkurence včetně možné prestiže jednotlivých pracovišť. Navržené analýzy jsou úzce profilované kolem základních klíčových oblastí sledujících zejména výkon a kvalitu vysokých škol. Doposud mezi tyto klíčové oblasti patří zejména **tvůrčí činnost, nezaměstnanost absolventů, zájem o studium na ZČU a jiných VŠ ze strany uchazečů, obraz ZČU na internetu a konkurence českých VŠ u uchazečů přijatých na více VŠ současně.**

Některá data potřebná pro hodnocení je možno získávat mimo standardních výstupních sestav jednotlivých provozních databází také z datového skladu vytvořeného na ZČU. Pro hodnocení tvůrčí činnosti byla do datového skladu nahrána data z databáze OBD (nástroj pro práci s výsledky VaVal). Jedná se především o informace o publikacích a jejich autorech. Pro potřeby hodnocení byla také stažena celorepubliková databáze RIV a příslušné číselníky. Zejména data z RIV umožňují porovnávání s ostatními českými fakultami, výzkumnými týmy a celými akademickými pracovišti. V rámci vzdělávací oblasti je v datovém skladu pokryta databáze STAG (studijní agenda pro ZČU), ve které jsou uloženy veškeré informace o studentech a přijímacím řízení. Pro další statistiky probíhá napojení datového skladu na stránky MŠMT, kde lze zjistit informace o nezaměstnanosti absolventů. Do datového skladu je částečně připojen i MAGION, což je software pro evidenci personální a ekonomické činnosti univerzity, jenž umožňuje vytvářet statistiky ohledně personálního zajištění výuky. Výhodou skladu je pak propojení všech zmíněných zdrojů a získávání souhrnných analýz v rámci všech možných oblastí včetně informací z mimouniverzitních systémů.

1) Tvůrčí činnost

Pro hodnocení tvůrčí činnosti v oblasti publikací je na ZČU využíváno dvou zdrojů. Základní informace lze získat z interní databáze OBD. Pro účely lepšího srovnávání s ostatními univerzitami byla stažena databáze RIV pomocí webové služby rvvi API, kde jsou uloženy publikace všech subjektů. Tyto dvě databáze byly nahrány do datového skladu ZČU, z něhož se dále vytvářejí požadované analýzy. Publikace mají v těchto databázích uvedeny dva základní číselníky oborů – RIV a FORD. Pro účely srovnávání byly k publikacím připojeny další dva externí číselníky – WOS a SCOPUS, které se v dříve uvedených databázích nenachází. V rámci těchto číselníků dochází k roztržení publikací do čtyř kvartilů, které označují prestiž periodika, ve kterém publikace vyšla. Pro srovnávání

se používá pětiletý časový interval. Kromě celkového hodnocení v letech dochází i k rozpadu na jednotlivé obory a druhy publikací. Analýza publikační činnosti obsahuje informace ze všech čtyř číselníků a jsou vytvářeny jednotlivě pro každou fakultu. Zároveň mohou jednotlivé fakulty vidět srovnání vůči celé ZČU.

Pro lepší meziuniverzitní srovnání využíváme data z výročních zpráv univerzit a porovnáváme publikace vůči počtu fyzických úvazků na jednotlivých univerzitách, respektive fakultách. Pro analýzy si jednotlivé fakulty navíc zvolily ke srovnání podobně zaměřené fakulty jiných univerzit, které publikují v podobných vědních oblastech.

Zdroje:

<https://www.rvvi.cz/api/>

<https://www.scopus.com/>

<https://www.webofknowledge.com/>

2) Nezaměstnanost absolventů

Nezaměstnanost absolventů jednotlivých fakult ZČU je vyhodnocována v rámci konkurenčních oborů se stejným zaměřením i v rámci jednotlivých fakult ZČU mezi sebou.

Ve studii jsou analyzovány a následně vyhodnocovány následující klíčové ukazatele:

• NEZAMĚSTNANÝ ABSOLVENT

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) poskytuje údaje o počtech nezaměstnaných absolventů vysokých škol k 30. 4. a 30. 9. daného roku. Vždy se jedná o počet absolventů evidovaných **právě v ten daný den** na Úřadu práce (ÚP) a data jsou dostupná z Integrovaného portálu MPSV. O nezaměstnaném absolventovi jsou obvykle dostupné údaje o okrese, kde je hlášen na ÚP; fakultě, kterou absolvoval; oboru, který vystudoval (KKOV, nebo KKOVS/SOV) a formě jeho studia. Označení **nezaměstnaný absolvent** je aplikováno na ty, kteří dokončili studium v předchozích 12 měsících a jsou v evidenci ÚP.

• PODÍL NEZAMĚSTNANÝCH OSOB

Pro srovnání vývoje nezaměstnanosti je v některých grafech rovněž uváděn **podíl nezaměstnaných osob**, který vyjadřuje podíl **všech** dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze **všech** obyvatel (bez rozlišení dle vzdělání) ve stejném věku. Podíl nezaměstnaných osob je uváděn jak za celou ČR, tak i v užším pojetí za Plzeňský kraj, kde zůstává většina absolventů ZČU. Data o podílu nezaměstnaných osob jsou dostupná z Integrovaného portálu MPSV.

• ABSOLVENT

Vzhledem k evidenci počtu nezaměstnaných za posledních 12 měsíců k 30. 4. a 30. 9. daného roku, jsou i u absolventů zjišťovány počty platné k těmto datům. Ke zjištění hodnot byl využit INIS, tedy Integrovaný informační systém ZČU. Ve studii je pracováno s označením **absolvent** a vždy tím je myšleno, že student dokončil studium v předchozích 12 měsících a je jako absolvent evidován v systému INIS.

• MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI ABSOLVENTŮ

Míra nezaměstnanosti absolventů je zjišťována jako podíl nezaměstnaných absolventů a celkového počtu absolventů. Míru nezaměstnanosti absolventů lze zjišťovat k 30. 4. a 30. 9. daného roku. Jelikož většina studentů absolvuje studium od května do září, tak důležitějším údajem je míra nezaměstnanosti k 30. 4., kdy měl absolvent dost času na nalezení zaměstnání. Důležité je rovněž nesledovat jen aktuální hodnoty, ale zaměřit se i na vývoj v čase a hodnotit ho relativně k vývoji nezaměstnanosti obecně – tedy zda nedochází v celé ČR (případně v Plzeňském kraji) k poklesu podílu nezaměstnaných osob a naopak na některé součásti univerzity k nárůstu míry nezaměstnanosti absolventů, což by bylo možné považovat za počáteční varovný signál. U součástí, kde je nízký počet absolventů je důležité sledovat i absolutní hodnoty. Pro srovnání je vhodné sledovat i podíl dané součásti na počtu absolventů a na počtu nezaměstnaných absolventů, tedy zda daná součást „vylepšuje“, nebo „zhoršuje“ celkový obraz univerzity.

Doporučené zdroje dat:

- Integrovaný portál MPSV. Pololetní statistiky absolventů [online]. 2017 [cit. 2017-07-20].
Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>
- Integrovaný portál MPSV. Časové řady MN a PNO [online]. 2017 [cit. 2017-07-20].
Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady
- Integrovaný informační systém ZČU. Manažerský IS [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://inis.zcu.cz>
- Výkonové ukazatele VŠ v ČR, MŠMT. Výkonové ukazatele F42 [online]. [cit. 2017-09-04].
Dostupné z: http://dsia.uiv.cz/vystupy/vu_vs_f4.html

3) Zájem o studium na ZČU a jiných VŠ ze strany uchazečů

V minulých letech došlo k výraznému poklesu počtu studentů nastupujících na vysoké školy v ČR. Tento pokles počtu studentů tedy u univerzity, či jejích součástí, nelze považovat automaticky za negativní výsledek, ale za možný projev všeobecného poklesu počtu nastupujících studentů, který je převážně způsoben probíhajícím demografickým poklesem oproti předchozím letům.

Pro srovnání je pak vhodně navrženou metodou vyjádřit podíl počtu studentů univerzity, či její součásti, na celku a tento podíl srovnat s konkurencí (či s typově podobnými univerzitami) v delším časovém horizontu. Tímto postupem je možné odhalit (detekovat), zda nedochází ke změnám, které nejsou u typově podobných univerzit zaznamenány, a dále s nimi pracovat. Pro navržené účely lze využít následující informace:

- celkové počty studentů bez rozlišení,
- studenty poprvé zapsané – tedy ty, kteří ještě nikdy na VŠ nestudovali (zde bude rychlejší projev změn, ale s náchylností k jednorázovým „ústřelům“),
- studenty nově zapsané – tedy ty, kteří k 31. 12. předchozího roku nestudovali na VŠ.

Dále je možné detailně sledovat, jak se dlouhodobě vyvíjí poměr přijatých a zapsaných studentů v čase, což zpětnovazebně informuje o vážnosti studijního zájmu na univerzitě, či na jejích součástech.

Doporučené zdroje dat:

- SIMS – SDRUŽENÉ INFORMACE MATRIK STUDENTŮ:
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/sims-sdruzene-informace-matrik-studentu-1>
- IS/STAG

4) Obraz ZČU na internetu

Analýzu obrazu ZČU (nejen) na sociálních sítích vypracovali pro ZČU oslovení externí analytici metodami „zpracování přirozeného jazyka“. Použitá data byla shromážděna z 3 milionů textů na internetu tvořených samotnými uživateli (tedy komentáře na sociálních sítích, v diskuzích pod články zpravodajských webů nebo v diskuzních fórech). Příspěvky byly zpracovány tzv. metodou machine learning a pomocí učení bez supervize i se supervizí. Následně byly použity metody distribuční sémantiky a pomocí shlukování byla identifikovaná klíčová témata, v rámci nichž se o ZČU i jiných českých VŠ v diskuzích na internetu hovoří. U 9 tisíc detekovaných příspěvků byla nejprve výzkumníkem označena polarita příspěvků (pozitivní, negativní nebo neutrální vyznění), na jehož základě poté pokračovalo strojové čtení bez supervize na zbytku zkoumaného korpusu.

Výsledky poskytují témata a klíčová slova, která jsou pro uživatele internetu (tedy širokou veřejnost) nejčastěji spojována s vysokoškolským studiem i studiem konkrétně na ZČU.

5) Přijetí uchazeči o studium: identifikace konkurence a srovnání

Volba VŠ přijatých uchazečů o bakalářské studium nebo nenavazující magisterské studium je vyhodnocována v situacích, kdy byl uchazeč/ka přijat/a na více než jednu školu (fakultu) a vybíral/a si, jak s nastalou situací naloží, tj. na kterou školu (fakultu) se skutečně запиše, či zda si zvolí zápis na více škol (fakult), nebo se nezapíše ani na jednu školu. MŠMT sleduje preference pouze po vzájemných dvojicích škol (fakult) a data je tedy možné použít ke sledování rozhodování studentů mezi danou dvojicí škol (fakult). Označení prestiž je zde používáno k posouzení atraktivnosti dané školy (fakulty) vůči jejím konkurentům v takto nastalých situacích.

Výsledky analýzy slouží primárně k **identifikaci konkurence dané fakulty** (tedy na jaké další fakulty jsou uchazeči také přijati) a **stanovení její relativní prestiže vůči konkurentům** (tedy jaká je šance, že uchazeč přijatý na danou fakultu ZČU a nějakou jinou fakultu bude volit nástup na danou fakultu ZČU). Analýzu nelze využít ke srovnání fakult ZČU mezi sebou, tj. nelze vyslovit závěr, která fakulta ZČU je nejprestižnější. Hodnoty prestiže nejsou takovýmto způsobem porovnatelné, jelikož se v každé části srovnává s jinou množinou škol (fakult). Takovéto srovnání lze udělat pouze tam, kde si studenti vybírají přímo mezi fakultami ZČU, tedy tam, kde dochází k vnitřní konkurenci.

Jelikož se analýza zabývá výběrem uchazečů přijatých na více škol (fakult), tak se ztrácí informace o těch, kteří si podávali přihlášku jen na jednu školu, nebo jen na jednu byli přijati. Mohlo by se tedy stát, že bude existovat škola (fakulta), která má relativně nízkou prestiž při výběru mezi ní a konkurencí, ale přitom většina přihlášek podaných na danou školu (fakultu) je od uchazečů, kteří podali jen jednu přihlášku, nebo byli přijati jen na jednu školu (fakultu). Aby se podařilo tuto případnou situaci identifikovat, je na začátku analýzy každé fakulty ZČU uveden graf, který srovnává, kolik přihlášek si podávali uchazeči na dané fakultě, u největších konkurentů, na ZČU jakožto celku a v celé ČR (vše dle stavu k 31. 3. daného roku, tedy za období od 1. 11. předchozího roku do 31. 3. daného roku). Extrémně vysoké rozdíly mohou upozorňovat na uvedenou situaci, což se ale ani v jenom případě nestalo.

Ve studii jsou vyhodnocovány následující klíčové ukazatele:

• UCHAZEČ

MŠMT sleduje v úloze *Uchazeč* přehledy o přijímacím řízení na VŠ s omezením na občany se státním občanstvím ČR. Úloha je dle popisu programu „*soustředěna na přijímací řízení do bakalářských a nenavazujících magisterských studijních programů, které jsou primárně určeny pro absolventy středních škol*“. Uchazeč je tedy fyzická osoba se státním občanstvím ČR, která si podala alespoň jednu přihlášku ke studiu na VŠ do bakalářského nebo nenavazujícího magisterského programu. Není zde tedy rozlišováno mezi prvním a opakovaným nástupem.

• UCHAZEČ PŘIJATÝ NA OBĚ ŠKOLY

V kategorii *Uchazeč přijatý na obě školy* sleduje ministerstvo počty uchazečů, kteří si podali přihlášku na uvedené dvě školy a byli na ně přijati (zároveň mohli být přijati i na jiné školy). Např. uchazeč, který si podal přihlášku na ZČU, Univerzitu Karlovu (UK) a Masarykovu univerzitu (MUNI) a na všechny byl přijat se objeví v přehledu preferencí pro ZČU dvakrát:

- jednou jako přijatý na ZČU a na UK a
- podruhé jako přijatý na ZČU a na MUNI

To je dáno tím, že ministerstvo sleduje vazby pouze po dvojicích. Dále je sledováno, zda si při volbě mezi ZČU a UK zapsal studium na:

- ZČU,
- UK,
- obou školách, nebo
- ani na jedné (příčemž zde se objeví i tehdy, pokud si vybral pouze MUNI).

Podobně je sledováno, jak přijatý uchazeč volil mezi ZČU a MUNI. Stejně tak při analýze, která by sledovala UK, bude student uveden i zde, toto ale není v této zprávě řešeno.

Doporučené zdroje dat:

- MŠMT – oddělení statistických výstupů a analýz. Některé výstupy z úlohy Uchazeč [online]. 2019 [cit. 2019-02-28].
Dostupné z: <https://dsia.msmt.cz/vystupy.html>

Klíčové ukazatele ZČU v porovnávání s ostatními

Kromě základních srovnávacích parametrů výročních zpráv univerzit srovnáváme v rámci strategického plánu a kvality již dříve zmíněnou nezaměstnanost absolventů vysokých škol, publikační činnost a uchazeče.

UCHAZEČI

- počet přihlášek ke studiu
- počet přijatých uchazečů
- počet uchazečů o studium
- počet zapsaných uchazečů
- poměr mezi počtem uchazečů a počtem přijatých studentů
- akademičtí a vědečtí pracovníci a ostatní zaměstnanci celkem (přepočtené počty)
- akademičtí a vědečtí pracovníci* s cizím státním občanstvím (přepočtené počty)
- excelentní výsledky (s důrazem na publikační výstupy v prestižních oborových databázích a nakladatelstvích)
- kvalifikační struktura akademických pracovníků
- počet zahraničních akademiků
- počet žen z akademiků
- přepočtený počet akademických pracovníků za poslední 2 roky

STUDENTI

- počet studentů
- počet studentů bakalářského studia
- počet studentů doktorského studia
- počet studentů magisterského studia
- počet studentů za 2 roky, z toho žen a zahraničních
- počet studentů za poslední 2 roky celkem
- počet zahraničních studentů
- počet zahraničních studentů (zahraniční student = nemající české občanství)
- počet žen ze studentů
- počty studentů za poslední 3 akademické roky
- podíl zahraničních doktorských studentů na celkovém počtu doktorských studentů

- prostupnost mezi prvním a druhým rokem studia
- studenti – samoplátci (počty studií)
- studijní neúspěšnost studentů
- studijní neúspěšnost v 1. ročníku studia (v %)
- celkový počet studentů, z toho žen a cizinců (tj. bez čs. občanství)
- mobility studentů (výjezd/příjezd)

ABSOLVENTI

- % absolventů nezaměstnaných déle než 2 roky
- % nezaměstnaných absolventů za 18–24 měsíců podle BSP, NMSP, MSP
- absolventi akreditovaných studijních programů (počty absolvovaných studií)
- absolventi DSP za poslední 3 roky (z toho cizinci)
- počet absolventů BSP za poslední 2 roky
- počet absolventů DSP za poslední 2 roky
- počet absolventů MSP za poslední 2 roky
- počet nezaměstnaných absolventů
- počet ukončených bakalářských studií
- počet ukončených doktorských studií
- počet všech absolventů za poslední 3 akademické roky
- počty absolventů za poslední 3 akademické roky podle oblastí vzdělávání
- poměr nezaměstnaných absolventů k celkovému počtu absolventů

TVŮRČÍ ČINNOST

- počty uskutečněného transferu znalostí (patent, užitný vzor, poloprovoz, funkční vzorek, ověřená technologie atd.)

Průběžný monitoring a vyhodnocování

Průběžné vyhodnocování vývoje klíčových ukazatelů v porovnávání se s ostatními je navázáno především na harmonogram příprav Strategického záměru ZČU, Plánu realizace strategického záměru ZČU a Zprávy o vnitřním hodnocení kvality ZČU

KVH – Komplexní vnitřní hodnocení

ZoVHK – Zpráva o vnitřním hodnocení kvality

OPZ – Opatření přijímaná za účelem zlepšování

VZOH – Výroční zpráva o hospodaření

VZOČ – Výroční zpráva o činnosti (inovace obsahu v návaznosti na ZoVHK – od 2018)

SZ ZČU – Strategický záměr ZČU

PRSZ – Plán realizace strategického záměru (dříve Aktualizace dlouhodobého záměru)

■ příprava

■ vydání/schvalování

■ kontrola/monitoring

HARMONOGRAM PŘÍPRAVY, SCHVÁLENÍ A KONTROLY

Strategický záměr, Plán rozvoje SZ, Komplexní vnitřní hodnocení, Zpráva o vnitřním hodnocení, Akční plán zlepšování, Výroční zpráva o činnosti, Výroční zpráva o hospodaření

[illegible]

Editor textu:

Mgr. Gabriela Fatková, Ph.D.

Na vypracování se podíleli:

Doc. Ing. Přemysl Brada, MSc., Ph.D.

Ing. Lenka Jirsová

PhDr. Mgr. František Kalvas, Ph.D.

Doc. Ing. Josef Kohout, Ph.D.

Ing. Tomáš Kotouč

Ing. Patrice Marek, Ph.D.

Doc. PhDr. Jan Váně, Ph.D.

RNDr. Blanka Šedivá, Ph.D.

PhDr. Tereza Šlehoferová, Ph.D.

Ing. Tomáš Ďoupal, Ph.D.

Bc. Lenka Vitásková

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY